

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра міжнародних відносин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ»

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Політична географія
Освітня програма	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс/семестр	3/6
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 16 год. Практичні заняття – 14 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі дисципліни
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Політична географія» є формування в студентів систематизованого цілісного уявлення про геопросторову організацію політичного життя суспільства на різних ієрархічних рівнях, структуру геопросторових політичних систем різних рівнів та зв'язки між їх компонентами; а також вивчення головних закономірностей існування та динаміки формування політичної карти світу, її понятійно-категоріального апарату; особливостей географічного державознавства в міжнародному контексті.</p> <p>Основні цілі вивчення дисципліни: визначення загальносвітових закономірностей, основних теоретичних підходів і принципів в політичній географії, розкриття сутності політичної географії як навчальної дисципліни, аналіз її проблемних областей; набуття студентами вичерпного знання політичної карти світу і окремих регіонів із зазначенням географії "гарячих" точок та наголошенням на політико-географічному положенні провідних регіонів і держав; засвоєння розгорнутої інформації про форми та режими держав, функції державних кордонів і столиць; аналіз новітніх територіальних трансформацій політичної карти світу; формування уявлення про співвідношення сил у світовій політиці; прищеплення навичок самостійної роботи з різними джерелами політичної, економічної та географічної інформації (картами, схемами, статистичними даними, індексами, літературою, ілюстрованим матеріалом тощо).</p>
Компетентності
<p>Дана дисципліна покликана розвинути наступні компетентності:</p> <p>Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, які відповідають меті та завданням навчальної дисципліни</p> <p>Загальні компетентності: ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями ЗК 5. Здатність працювати в міжнародному контексті ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях</p>

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій

СК 2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК 9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

Результати навчання

РН 01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН 06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях

РН 07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні процеси

3. Структура дисципліни

Тема	Результати навчання	Завдання
Тема 1. Політична географія як наукова дисципліна	Розуміти значення політичної географії для міжнародних відносин. Розглянути об'єкт, предмет та основні категорії дослідження. Визначати актуальні напрями сучасних політико-географічних досліджень. Виокремлювати зв'язок політичної географії з геополітикою та іншими науками..	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання, • Завдання для самостійної роботи
Тема 2. Особливості розвитку політико-географічних ідей.	Розглянути періодизацію розвитку політичної географії та історичні передумови зародження політико-географічних ідей. Розглянути становлення класичної політичної географії. Розуміти основні ідеї концепцій «морської сили» А.Мехена; географічної вісі історії та модель «Хартленд» Г.Маккіндера; теорії Римленду Н. Спайкмена. Ознайомитися із особливостями повоєнної та нової політичної географії. Співвідносити розглянуті концепції із сучасними тенденціями та стратегіями провідних держав;	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання, • Завдання для самостійної роботи
Тема 3. Геопросторова політична організація світу	Розглянути періодизацію розвитку геопросторової політичної організації. Знати структуру	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання,

	світового геополітичного простору, поділ на геополітичні регіони. Окрему увагу звернути на вплив глобалізації на геопросторову організацію. Розглянути політичну географію Світового океану, політичну ситуацію в Арктиці та Антарктиці.	<ul style="list-style-type: none"> • Індивідуальне завдання; • Завдання для самостійної роботи (Системно-інформаційний аналіз політичної ситуації в Арктиці та Антарктиці)
Тема 4. Геополітичний простір та політико-територіальні утворення. Політична карта світу як об'єкт політичної географії..	Розглянути сучасний стан політичної карти світу. Ознайомитися із характеристиками суверенних держав та самопроголошених держав. Аналіз особливостей залежних територій – історичних та сучасних форм: васалітету; підопічних територій; мандатних/підмандатних територій; домініонів; кондомініумів; протекторатів; колоній.	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання, • Есе (порівняльний аналіз); • Індивідуальне завдання; • Завдання для самостійної роботи
Тема 5. Географічне державознавство.	Застосовувати політико-географічний аналіз до дослідження держав світу. Розглянути парадигми географічного державознавства. Визначити складові державної території, специфіку екстериторіальних елементів державної території. Дослідити форми державної території – анклавів, напіванклавів, «коридорів»	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання, • Есе; • Індивідуальне завдання (Політико-географічне положення держави вибраної держави); • Завдання для самостійної
Тема 6. Функція та динаміка державних кордонів.	Розглянути особливості державних кордонів та їх функції. Знати процедуру делімітації та демаркації кордонів. Розглянути зміни сучасних кордонів. Дослідити особливості прикордонних спорів. Розглянути основні тенденції розвитку транскордонного співробітництва.	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання, • Есе; • Індивідуальне завдання (Розглянути сучасні проблеми делімітації та демаркації кордонів у світі); • Завдання для самостійної
Тема 7. Політичний поділ морських територій та повітряного простору.	Розглянути особливості морських кордонів. Знати розмежування територіальних вод та економічних зон держав в акваторіях морів та океанів; специфіку територій з міжнародним режимом. Розглянути проблеми делімітації внутрішніх морських вод прибережної держави та	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання, • Есе; • Групове завдання (Дослідження історичного та політико-правового стану Чорноморських проток, Суецького та

	територіального моря прибережної держави. Знати політико-правовий статус міжнародних проток та каналів. Визначати політичний поділ повітряного та космічного простору.	Панамського каналів); • Завдання для самостійної
Тема 8. Особливості типології держав світу.	Знати типи державних політичних систем. Визначати форми державного правління в країнах світу. Розглянути політичні режими та форми державного устрою.	• Тести • Контрольні запитання, • Індивідуальне завдання (порівняльний аналіз форм правління, устрою); • Завдання для самостійної
Тема.9 Адміністративна географія держав світу.	Визначати адміністративно-територіальний устрій держав світу. Розуміти сучасні тенденції децентралізації в державах світу. Розглянути значення автономії в державах світу. Дослідити роль столиць як провідних політичних центрів держави. Розуміти моделі місцевого управління та самоврядування в державах світу..	• Тести • Контрольні запитання, • Індивідуальне завдання; • Завдання для самостійної

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Практичні (семінарські) заняття	30
Самостійна робота по лекційних тематиках	10
Контрольна робота	30
Індивідуальне завдання	20
Колоквіум по опрацюванню вибраної літератури	10
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Робота на практичних заняттях	Оцінка за самостійну роботу	Контрольна робота	Оцінка за індивідуальне завдання	Колоквіум	Разом за залік
30	10	30	20	10	100

- Оцінювання відповідей студентів на *практичних (семінарських)* заняттях відбувається за 5 бальною шкалою. По завершенні теоретичного навчання максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 30 балів.
- Оцінювання *самостійної роботи* (максимально 10 балів) передбачає проходження тестування за лекційними та додатковими матеріалами. Оцінювання відбувається у 100-бальній шкалі, отримана оцінка сходиться на ваговий коефіцієнт 0,1.
- *Контрольна робота* передбачає проходження 30 тестів для перевірки засвоєних знань. Оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,3, відповідно максимальний бал може скласти 30 балів
- Оцінювання *індивідуального завдання* (максимально 20 балів) передбачає підготовку розрахунково-графічної роботи у формі презентації та її аудиторний захист. Студент відповідно до запропонованих тематик готує інформаційний (20–25 слайдів) та розрахунково-графічний матеріал (власно розроблений картографічний, статистичний, табличний матеріал) щодо своєї теми із списком використаних інформаційних джерел При оцінюванні роботи береться до уваги структурованість викладання змісту роботи, повнота розкриття теми, самостійність в розв'язанні проблематики, власні форми систематизації та представлення інформації
- Оцінка за колоквіум формується на основі аудиторної дискусії по вибраній літературі. Оцінюється у 10-бальній шкалі.
- *Підсумкова залікова оцінка* за вивчення дисципліни складається із математичної суми балів за роботу на семінарах (максимально – 30 балів), отриманих балів за самостійну роботу (максимально –10), за контрольну роботу (максимально – 30), за індивідуальне завдання (максимально – 20) і оцінки за колоквіум (максимальний бал – 10 балів), що в сумі максимального може скласти 100 балів.
- При виставленні балів за модульний контроль оцінюються: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів, самостійне опрацювання тем, написання есе, опрацювання завдань, підготовка презентацій доповідей, підготовка індивідуальних завдань тощо.

Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою:

- *90-100 балів* – Студент вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює свої думки; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних

знань; комунікативні уміння та навички сформовані на високому рівні; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.

- *70-89 балів* – Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні граматичні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдань.

- *50-69 балів* – Студент володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно; на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків; знайомий з основними поняттями навчального матеріалу; комунікативні уміння та навички сформовані частково; під час відповіді допускаються суттєві граматичні помилки; має елементарні нестійкі навички виконання завдань; планує та виконує частину завдань за допомогою викладача.

- *Менше 50 балів* – У студента не сформовані комунікативні уміння та навички; студент допускає велику кількість граматичних помилок, що ускладнює розуміння; студент не володіє навчальним матеріалом; виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, презентації, схеми)
Рекомендована література	
<p>Гольцов А.Г. Геополітика та політична географія. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2020. 416 с.</p> <p>Алексеев І. Г. Форми правління в європейських країнах: шлях до уніфікації монархії та республіки. Держава і право. 2010. Вип. 50. С. 699–705.</p> <p>Бабанська О. В. Транскордонне співробітництво в ЄС: механізм функціонування та етапи становлення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство №11. 2017. С. 6-10.</p> <p>Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи/ пер. з англ. Львів: Лілея НВ, 2000. 236 с.</p> <p>Бузань В. Суецька криза 1956 року в міжнародних відносинах. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія 107.2011. С. 4-7.</p> <p>Бойко І. Прецедентна практика щодо морських територіальних спорів у рішеннях міжнародного суду ООН. Вісник Національної Академії правових наук України : Зб. наук. праць. X. : Право, 2016. № 2. С. 72—81.</p> <p>Геополітика в постатях і термінах: підручник для студентів і аспірантів спеціальності «Політологія» / М. Вегеш, М. Палінчак, В. Петрінко. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 786 с.</p> <p>Голуб'як Н. Р. Парадигма «нового регіоналізму» та європейської регіоналізації. Актуальні проблеми філософії та соціології. Вип.4. Одеса, 2015. С.45-50.</p> <p>Державна територія і державний кордон: навчальний посібник / Д. А. Купрієнко, Ю. А. Дем'янюк, О. В. Діденко. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2014. 256 с.</p> <p>Дністрянський М. С. Політична географія України: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с.</p> <p>Етнополітична карта світу ХХІ ст.: Методичний та предметний коментарі/ П.Жук, Н.Мазур, Р.Соломонюк, Р.Турчак Львів: Видавництво Мандрівець, 2000. 240 с.</p> <p>Єлсазаров О. Особливість правового режиму морських просторів Арктики.</p>	

Підприємництво, господарство і право. 2016. № 11 С.212-215.

Іщенко В. В. Невизнані та частково визнані держави в сучасному міжнародному праві. Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право. Вип. 3/4. 2016. С. 209-215.

Копачинська Г. В. Проблеми формування морських кордонів в Азово-Керченській акваторії: невирішене питання українсько-російських двосторонніх відносин. Економічні інновації. 2011. Вип. 44. С. 108–115.

Корома Н. С. Становлення об'єктно-предметної сутності політичної географії та геополітики. Геополітика и екогеодинамика регіонів 2014.С. 119-124.

Кузнецов С. О. Протоки, що використовуються для міжнародного судноплавства: деякі аспекти визначення правового статусу та режиму. Lex Portus : юрид. наук. журн. / редкол. : С. В. Ківалов (голов. ред. ради), Б. А. Кормич (голов. ред.), І. В. Сафін (заст. голов. ред.), Т. В. Аверочкіна (наук. ред., відп. секр.) [та ін.] ; НУ "ОЮА", ГО "МА Святий Миколай". Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2017. № 4. С. 31-47.

Лажнік В. Й. Субнаціональні анклавні й ексклави в країнах Європи. Актуальні проблеми країнознавчої науки : матеріали І Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції (м. Луцьк, 9–10 жовтня 2014 р.) / за ред. В. Й. Лажніка. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. С. 63-69.

Лукач І. Б. Проблема Панамського каналу та доктрина Монро в дипломатії США початку ХХ ст. Науковий вісник Дипломатичної академії України 20 (1). 2013. С. 161-166.

Marchuk, V., Hladiy, V., Holubiak, N., Dudkevych, V., & Melnychuk, V. The Development of a System of Local Self-Government in the Countries of the Visegrad Group in the Conditions of Postmodern Society. Postmodern Openings. №12(2). 2021. P. 233-245. [URL:https://lumenpublishing.com/journals/index.php/po/article/view/3119/2936](https://lumenpublishing.com/journals/index.php/po/article/view/3119/2936)

Масляк П.О. Країнознавство. Підручник. 2-ге вид., випр. К.: Знання, 2008. 292 с.

Мороз, Д. В. Республіканська форма державного правління в сучасному світі. Актуальні питання державотворення у аспекті євроінтеграційних процесів в Україні. КНУТД, 2016.

Папаян Т.М. Туреччина та Чорноморські протоки. Актуальні проблеми міжнародних відносин Том 2 № 93. 2010. С, 141-145.

Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б.П.Яценко, В.І.Стафійчук, Ю.С.Брайчевський та ін.; за ред. Б.П.Яценка. К.: Либідь, 2007. 255 с.

Політична географія і геополітика : навч. посіб. навчальний посібник / С. В. Трохимчук, О. В. Федунь ; МОН України, Львівський нац. ун-т ім. ім. І. Франка. 2-ге вид. перероб. і доп. К. : Знання, 2007. 420 с.

Політична географія : навчальний посібник / С.І. Сюткін; Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка. Суми : ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2017. 120 с.

Сіцінський В. С. Історичний досвід договірно-правового оформлення державних кордонів країн Європейського Союзу. Інвестиції: практика та досвід №3.2013: С. 135-138.

Сливка Р.Р. Вразливість півостровів щодо прояву територіально-політичних конфліктів. Часопис соціально-економічної географії. 2019. Том. 27. С.40-47.

Стафійчук В.І. Політична географія світу: Навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 306 с.

Сюткін С. І. Політична карта світу як супероб'єкт політичної географії. Наукові записки СумДПУ імені А. С. Макаренка. Географічні науки. 2010. Вип. 1. С. 82–87.

Теорія міжнародних відносин : підручник / М. З. Мальський, М. М. Мацяк ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Факультет міжнародних відносин. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2007. 461 с.

Теленко О. М. Невизнані держави сучасного світу: сутність поняття та проблема визнання. Гілея: науковий вісник 105 (2016): 314-318.

Яценко Б. П. Бачення геопростору в політгеографії і геополітиці: єдність відмінних думок. П'яті Сумські наукові географічні читання: збірник матеріалів, 2020, 50. URL: <https://www.researchgate.net/profile/Anatolii-Kornus/project/Sumski-naukovi-geograficni->

citanna/attachment/5f8ec03ce66b860001a9dc4d/AS:948665308942336@1603190843449/download/Conference_book_2020.pdf#page=50

Інформаційні ресурси

Інформаційною базою вивчення навчальної дисципліни є:

- законодавчі акти, нормативні документи;
- праці вітчизняних і зарубіжних вчених;
- матеріали науково-практичних конференцій;
- підручники та навчальні посібники на електронних носіях;
- професійні видання України;
- Інтернет-ресурси, зокрема:

- 1) Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 2) Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого – <https://nlu.org.ua/>
- 3) Наукова бібліотека ПНУ – <http://lib.pnu.edu.ua/>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра міжнародних відносин м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола 1, каб. 103 (096) 30-99-635, (0342) 75-20-27 kmv@pnu.edu.ua Сторінки в соцмережах: https://www.facebook.com/pnuir https://www.instagram.com/pnu_international_relations/
Викладач	 Голуб'як Наталія Романівна – кандидат політичних наук, старша викладачка кафедри міжнародних відносин
Контактна інформація викладача	+ 3 8099 743 11 24 nataliia.holubiak@pnu.edu.ua

Політика курсу

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: > Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» > Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у
--------------------------	---

	<p>навчальній та науководослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
<p>Пропуски занять (відпрацювання)</p>	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) (див. стор. 4).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Виконання завдання пізніше встановленого терміну</p>	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) – стор. 4-5.</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Невідповідна поведінка під час Заняття</p>	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>

Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе за рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) – стор. 3.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 із внесеними змінами наказ № 80 від «12» лютого 2021 року) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/

Викладач

Голуб'як Н.Р.